

Kohtuasi C-356/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

3. mai 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Pealinna Varssavi rajoonikohus Varssavis, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

16. aprill 2019

Hageja:

Delfly sp. z o.o.

Kostja:

Travel Service Polska sp. z o.o.

[...]

KOHTUMÄÄRUS

Varssavi, 16. aprill 2019

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XV Wydział Gospodarczy (Pealinna Varssavi rajoonikohus Varssavis, XV kaubanduskolleegium) [...]

[...] [kohtukoosseis],

olles läbi vaadanud

[...] 16. aprilli 2019. aasta [menetlust puudutavad märkused, mis ei oma tähtsust]

kohtuasjas Delfly sp. z o o., asukoht Varssavi, hagi

Travel Service sp. z o.o., asukoht Varssavi, vastu

maksmise küsimuses,

menetluse peatamine

määrab:

1. Esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

(esimene küsimus)

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (EÜT 2004, L 46, lk 1), artikli 7 lõiget 1 tuleb mõista nii, et see säte ei reguleeri mitte ainult hüvitise maksmise kohustuse suurust, vaid ka selle kohustuse täitmise viisi?

(teine küsimus)

Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas reisija või tema õigusjärglane võib nõuda 400 euroga võrduva summa maksmist muus vääringus, eelkõige tühistatud või hilinevad lennu reisija elukohariigis kehtivas vääringus?

(kolmas küsimus)

Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis milliste kriteeriumide järgi tuleks määrata vääring, milles reisijal või tema õigusjärglasel on õigus maksmist nõuda, ning millist valuutavahetuskurssi tuleks kohaldada?

(neljas küsimus)

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 7 lõike 1 või muude sätetega on vastuolus selliste riigisiseste kohustuse täitmist käsitlevate õigusnormide kohaldamine, mille tulemuseks on reisija või tema õigusjärglase esitatud hagi rahuldamata jätmine pelgalt sel põhjusel, et nõue on vääralt määratletud reisija elukohariigi vääringus, mitte eurodes, nagu on ette nähtud määruse artikli 7 lõikes 1?

2. Peatada menetlus [...]

[lk 2]

PÕHJENDUS

[...] [eelotsusetaotluse siseriiklike menetluseeskirjadega seotud argumendid]

[lk 3]

[...] [esimese lehekülje sisu kordus]

[lk 4]

3. Vaidluse ese ja faktilised asjaolud

- 3.1. Vajadus saada vastused eespool esitatud eelotsuse küsimustele ilmnes tsiviilõiguslikus vaidluses, mis on pooleli Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Pealinna Varssavi rajoonikohus Varssavis). Hageja, Varssavis asuv piiratud vastutusega äriühing Delfly spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, nõudis kostjalt, Varssavis asuvalt piiratud vastutusega äriühingult Travel Service Polska spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, 1698,64 Poola zloti (PLN) maksmist, mis võrdub 400 euroga hagi esitamise päeval kehtinud Narodowy Bank Polski (Poola keskpank) valuutavahetuskursi alusel. Hageja selgitas, et omandas nõude loovutamise kaudu reisijalt X nõude määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 7 lõike 1 alusel 400 euro maksmiseks [...] lennu hilinemise eest linnast A linna B. Kostja taotleb hagi rahuldamata jätmist, tõstatades muu hulgas väite nõude väärä vääringu kohta, mis toob riigisisese õiguse alusel kaasa hagi rahuldamata jätmise.
- 3.2. Käesoleva kohtuasja asjaolude üle vaidlust ei ole. 23. juulil 2017 lendas X kostjaks oleva lennuettevõtja teenindatud lennuga kolmandas riigis asuvast linnast A Poola Vabariigis asuvasse linna B. Tal oli kehtiv broneering ja ta registreeris end lennule õigel ajal. Lend hilines üle kolme tunni. Ei ole tuvastatud, et reisija oleks saanud kolmandas riigis hüvitist, kompensatsiooni või abi määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 tähenduses [...]. 27. juulil 2017 esitas X hagejale hüvitise maksmise nõude seoses lennu hilinemisega.

4. Riigisisised õigusnormid ja kohtupraktika

- 4.1. 17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Kodeks postępowania cywilnego) (Dz. U. 2018, jrk nr 1360, koos hilisemate muudatustega) artikli 321 lõikes 1 on sätestatud, et kohus ei või teha otsust eseme kohta, mida nõue ei hõlma, ega mõista välja rohkem, kui on nõude suurus.
- 4.2. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 505¹ punktis 1 on sätestatud, et lihtsustatud menetlust käsitlevaid sätteid kohaldatakse [...] rajoonikohtute pädevusse kuuluvates lepingutest tulenevate nõuetega seotud kohtuasjades, kui vaidluse eseme väärtus ei ületa kahtekümnet tuhandet Poola zloti [...].

[lk 5]

- 4.3. Tsiviilmenetluse seadustiku artikli 505⁴ lõike 1 esimeses lauses, mis käsitleb lihtsustatud menetlust, on sätestatud, et hagi muutmine ei ole lubatud.

- 4.4. 23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (Kodeks cywilny) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 1025, koos hilisemate muudatustega) artiklis 358 on sätestatud, et (lõige 1) kui Poola Vabariigi territooriumil täitmisele pööratava kohustuse ese on välisvaluutas nomineeritud rahasumma, võib võlgnik täita kohustuse Poolas kehtivas vääringus, välja arvatud juhul, kui kohustuse allikaks olevas õigusaktis, kohtuotsuses või õiguslikus toimingus on ette nähtud kohustuse täitmine eranditult välisvaluutas. (lõige 2) Välisvaluuta väärtus määratakse kindlaks Narodowy Bank Polski (Poola keskpank) poolt nõude sissenõutavuse kuupäeval avaldatud keskmise kursi kohaselt, kui õigusaktis, kohtuotsuses või õiguslikus toimingus ei ole ette nähtud teisiti. (lõige 3) Kui võlgnik hilineb kohustuse täitmisega, võib võlausaldaja nõuda kohustuse täitmist Poolas kehtivas vääringus Narodowy Bank Polski (Poola keskpank) poolt makse tegemise kuupäeval avaldatud keskmise kursi alusel.
- 4.5. Kõnealuse sätte kohta esitas oma tõlgenduse Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 16. mai 2012. aasta kohtuotsuses [...] [täpsem viide kõnealusele kohtuotsusele]. Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) märkis, et vääringu valimise õigus on eranditult võlgnikul nii olukorras, kus võlgnik täidab kohustuse õigel ajal, kui ka olukorras, kus on tegemist tavalise hilinemise või viivitusega. Kui võlgnik viivitab sellise kohustuse täitmisega, mille ese on välisvaluutas nomineeritud rahasumma, on võlausaldajal õigus valida kurss, mille alusel määratakse kindlaks välisvaluuta väärtus, kuid ainult juhul, kui võlgnik valib Poolas kehtiva valuuta. 16. mail 2012 tehtud kohtuotsus pani aluse üldkohtute väljakujunenud kohtupraktikale. Selle kohtupraktika kohaselt jätsid üldkohtud korduvalt rahuldamata haged, milles hageja oli määratlenud oma nõude Poola omavääringus olukorras, kus nõue oli väljendatud välisvaluutas. Rahuldamisele kuuluva nõude väljamõistmine ei ole sellises olukorras võimalik, arvestades otsuse tegemise keeldu eseme suhtes, mida nõue ei hõlma.
- 4.6. Poola Vabariik kuulub majandus- ja rahaliitu. Pidades silmas erandit Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 139 tähenduses [lk 6], on Poolas säilinud autonoomne valuuta- ja rahapoliitika. Seetõttu loetakse eurot välisvaluutaks.
- 4.7. Tsiviilseadustiku artiklit 358 uuendati 2016. aastal. Muudatuse eesmärk oli täpsustada hilinemise mõistet, mille esinemine annab võlausaldajale õiguse valida valutakurssi. Uuendus ei näi kahjustavat sätte kinnistunud tõlgendust selle kohta, kellel on õigus vääringut muuta.
- 4.8. Poola kohtute praktikas esineb lahknevusi selliste vaidluste lahendamise viisis, milles hageja taotleb hüvitise väljamõistmist hilinenu lennu tagajärgede eest Poola omavääringus (st Poola zlottides). 29. novembri 2016. aasta kohtuotsuse [...] [täpsem viide kõnealusele kohtuotsusele] ja 1. märtsi 2017. aasta kohtuotsusega [...] [täpsem viide kõnealusele kohtuotsusele] jättis Sąd Okręgowy w Gliwicach (Gliwice regionaalne kohus) rahuldamata hilinenu lendude reisijate selliselt sõnastatud nõuded

ning asus seisukohale, et võlausaldajal ei ole õigust konverteerida välisvaluutas väljendatud kahju hüvitamise nõuet Poola vääringusse. 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsuses [...] [täpsem viide kõnealusele kohtuotsusele] ja 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsuses [...] [täpsem viide kõnealusele kohtuotsusele] asus Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus) aga vastupidisele seisukohale, väites muu hulgas, et tsiviilseadustiku artikli 358 ja määruse nr 261/2004 [...] artikli 7 lõike 1 õige ja sihipärane tõlgendamine ei tohi kaasa tuua negatiivseid tagajärgi Poola kodanikest võlausaldajatele, kes võivad kahtlemata nõuda hüvitist riigi omavääringus.

5. Tõlgendamiskahtlused ja seos riigisiseste õigusnormidega

- 5.1. Hoolimata sellest, et määruse (EÜ) nr 261/2004 [...] jõustumisest on möödunud märkimisväärne aeg, ei tõlgenda liikmesriigi kohtud selle sätteid ikka veel ühetaoliselt. Poola kohtute eespool kirjeldatud kohtupraktikas esineb lahknevus, mis toob sarnaste kohtuasjade puhul kaasa täiesti erinevad lahendid. Seetõttu on otstarbekas selgitada eelotsusetaotluses sõnastatud küsimusi. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy (Pealinna Varssavi rajoonikohus) pooleli olevas kohtuasjas mõjutavad vastused küsimustele märkimisväärselt määruse artikli 7 lõike 1 õige tõlgenduse valikut [lk 7], lõppkokkuvõttes aga ka otsustussuunda.
- 5.2. Esimese küsimusega püütakse selgitada määruse (EÜ) nr 261/2004 artikli 7 lõike 1 reguleerimisala. Nagu näib, ei määra osutatud säte kindlaks kahju hüvitamise kohustuse täitmise viisi, nt tähtaega, täitmiskohta, maksevõimalust muus valuutas. Seega võib väita, et sõlmitud veolepingu suhtes kohaldatav riigisisene õigus peab täpsustama reisija õigusi ja lennuettevõtja asjaomaseid kohustusi. Teisest küljest oli Euroopa seadusandja eesmärk, mis on selgelt sõnastatud määruse neljandas põhjenduses, suurendada reisijate õigusi ning tagada lennuettevõtjate tegutsemine ühtlustatud tingimustel liberaliseeritud turul. Seda põhjendust silmas pidades tuleks kaaluda võimalust täiendada konkreetset sätet Euroopa Liidu liikmesriikides kohaldatava õiguse üldpõhimõtetega, sõltumata liikmesriigi õigusest. Sellisel juhul ei määratletaks sättes mitte üksnes makstava hüvitise suurus, vaid ka maksmise põhieeglid.
- 5.3. Teine küsimus on asjakohane ainult siis, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav. Kui sättega reguleeritakse ka kohustuse täitmise viisi, tuleb kindlaks teha sätte normatiivne sisu selles ulatuses. Poola kohtu menetluses oleva kohtuasja lahendamiseks on vaja kindlaks teha, kas reisija või tema õigusjärglane saab tegelikult nõuda maksmist muus vääringus kui euro, eelkõige tema elukohariigis kehtivas vääringus. Selline lahendus oleks soodne reisijatele, kes saaksid teada võimaliku nõude lõpliku suuruse veel enne lennupileti ostmist. Teisest küljest oleks see vastuolus Poola õiguskorras kinnistunud põhimõttega, mille kohaselt ei ole võlausaldajal

konverteerimise õigust ja õigus maksta liikmesriigi valuutas on ainult võlgnikul.

- 5.4. Kolmas küsimus on asjakohane ainult siis, kui vastus teisele küsimusele on jaatav. Valuuta või vahetuskursi kindlaksmääramise kriteeriumide fikseerimise vajadus lubaks selgelt väita, et reisijal või tema õigusjärglasel on õigus nõuda maksmist muus vääringus kui euro.

[lk 8]

- 5.5. Neljanda küsimusega püütakse kõrvaldada järgmine kahtlus. Riigisisese õiguse ranged reeglid võivad märkimisväärselt raskendada tühistatud või hilinenud lennu tõttu mõjutatud reisijate õigustatud nõuete uurimist. Mõnikord jäetakse hagi rahuldamata üksnes seetõttu, et nõue on väärtelt määratletud liikmesriigi vääringus, mida reisija kasutab, samas kui määruse (EÜ) nr 261/2004 [...] artikli 7 lõikes 1 on valuutana ette nähtud euro. Tuleb lisada, et seda liiki kohtuasjade puhul ei saa hageja hagi muuta isegi pärast tema enda vea märkamist, kuna see on vastuolus lihtsustatud menetlust käsitlevate sätetega. Kohus aga ei saa mõista välja eurodes väljendatud hüvitist, kuna see kujutaks endast keelatud otsuse tegemist eseme kohta, mida hagi ei hõlma.
- 5.6. Nõude täpselt sõnastamise ettekirjutus on põhjendatud vajadusega vaidluse ese selgelt kindlaks määrata. Ranged vorminõuded on tsiviilkohtumenetluse kodifitseerimise loomulik tagajärg. Hagi muutmise keelu eesmärk lihtsustatud menetluses on kiirendada vähemtähtsate kohtuasjade lahendamist. Teisalt toovad teatud menetluslikud lahendused kaasa tagajärgi, mis võivad tunduda rikkumise tõsidust silmas pidades sobimatud. Selliste asjaolude puhul tuleks kaaluda, kas määruse artikli 7 lõige 1 või muud sätted, mille eesmärk on suurendada reisijate kaitset ühtsetel alustel, ei ole vastuolus eespool kirjeldatud rangete reeglitega.

[allkirjad]